

Aan de leden van de commissie SZW van de Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Oosterhout, 13 november 2014

Kenmerk: 141113-1

Betreft: dienstverlening aan huis

Geachte commissieleden,

Graag wil BTN, brancheorganisatie voor thuiszorgorganisaties, met een zeer groot aantal aanbieders van huishoudelijke ondersteuning in het sociale domein, u het volgende onder de aandacht brengen. In essentie komt het erop neer dat in het gemeentelijk domein de sector voor wat betreft de invulling van dienstverlening aan huis hinkt op 2 gedachten.

Verbod dienstverlening aan huis te vaag

Eerzijds betwijfelt BTN sterk of de kabinetsreactie op het advies van de commissie 'Dienstverlening aan huis' daadwerkelijk zal bijdragen aan de doelstelling om het oneigenlijk gebruik van alfahulpconstructies door gemeenten een halt toe te roepen door met behulp van de huishoudelijke-hulp-toeslag alfahulpbanen om te zetten in reguliere banen. Naar de mening van BTN biedt het voorgestane ontmoedigingsbeleid nog teveel ruimte om toch middels alfahulpen de huishoudelijke ondersteuning te regelen. Sterker nog, nu de resultaten van het inkooptraject vanuit Gemeenten voor 2015 zichtbaar worden, lijkt het erop dat in veel gevallen de alfahulpconstructie de enige haalbare mogelijkheid blijft om huishoudelijke hulp kostendekkend te organiseren voor onze grootste doelgroep: kwetsbare en afhankelijke ouderen.

Bovenstaande baseert BTN op signalen en uitkomsten uit eigen analyses van het gemeentelijk inkooptraject 2015:

- een aantal gemeenten hebben besloten om in het geheel geen huishoudelijke ondersteuning meer te organiseren/aan te bieden;
- het merendeel van de gemeenten die dat nog wel doen, verschuiven de ondersteuning van een individuele voorziening zo veel mogelijk naar een algemene voorziening;
- tarieven en constructies die daarbij door zorgaanbieders moeten worden geaccepteerd, maken het nagenoeg onmogelijk om de ondersteuning in te zetten met reguliere medewerkers die volgens de vigerende CAO VVT betaald moeten worden;
- sommige gemeenten gaan zelfs bij de ingediende plannen Huishoudelijke Hulp Toelage uit van de gedachten dat hierbij gebruik kan worden gemaakt van alfahulpen

BTN betreurt deze onbedoelde en ongewenste invulling in grote mate. Het recente CAO-akkoord VVT zou een waarborg moeten zijn voor het behouden en creëren van reguliere banen aan de onderkant van de arbeidsmarkt in de sector op voorwaarde dat ook een tarief betaald wordt dat tegemoet komt aan de gestelde randvoorwaarden. Alleen met een verbod op de inzet van alfavulpen en alfahulpconstructies kan voorkomen worden dat van deze intentie niets anders over blijft dan een lege huls.

Gevolgen voor cliënten en medewerkers

Anderzijds realiseert BTN zich dat in tijden van forse bezuinigingen gemeenten als eerste neigen naar het bezuinigen op tarieven en waar mogelijk de alfavorziening zullen proberen in te zetten. Anders kijken naar de inzet van volume wordt hierbij nagelaten. Hier zit dan ook precies de spagaat. In het verleden hebben zorginstelling vanuit gemeenten het verzoek gekregen om de bemiddeling van alfavulpen op zich te nemen teneinde de relatie tussen cliënt en medewerker te kunnen behouden. Dit was een variant, naast de mogelijkheid dat een medewerker in loondienst de ondersteuning verleende. De afgelopen jaren hebben instelling veel geïnvesteerd om alfahulp in dienst te nemen. Nu staan de instellingen voor het volgende beslismoment: “Kunnen de huidige activiteiten op basis van de huidige invulling voortgezet worden en zo nee, welke mogelijkheden zijn dan aanwezig?” Dit keuzemoment zal vanuit een ondernemersoptiek plaats vinden. Is het mogelijk om deze activiteiten voort te zetten zonder daarmee het bestaansrecht van mijn totale organisatie op het spel te zetten? Temeer omdat bij de achterban van BTN de leden een bredere dienstverlening hebben dan alleen het WMO-domein. Het huidige tarief dat veel gemeenten bieden, maakt dat de kosten voor de inzet van een loondienstmedewerker soms hoger zijn dan de opbrengst, c.q. dat een marge resteert die onvoldoende is indirecte kosten te dekken.

Om de cliënt / burger toch de dienstverlening te kunnen bieden met dezelfde medewerker en de medewerker toch een passend inkomen te kunnen bieden, kan de instelling alleen maar besluiten om de medewerker te ontslaan en deze het aanbod te doen om als alfamedewerker verder actief te zijn. Dit betekent voor de instelling een mogelijk te grote kostenpost en daarmee mogelijk een bedreiging voor het voortbestaan. Voor de medewerker betekent dit een inkomen zonder de huidige set aan sociale zekerheden. Voor de cliënt verandert in deze situatie het minst, daar veelal dezelfde medewerker actief zal blijven.

Duivels dilemma

Velen in de sector vinden dat het toch niet de bedoeling kan zijn dat huishoudelijk medewerkers en hun cliënten de dupe worden van een disbalans tussen het beleid van de landelijke overheid en het beleid van gemeentelijke overheden. Dit maakt dan dat instellingen de hulp bij het huishouden alleen nog maar kunnen organiseren met alfahulp met beperkte rechtszekerheden, of dat huidige medewerkers in het zwarte circuit actief gaan zijn. Anderen zeggen dat de alfahulpconstructie juist nu de mogelijkheid biedt om de transitieperiode in te gaan en te zorgen voor zoveel mogelijk behoud van werkgelegenheid al is dat bij bepaalde groepen medewerker met minder zekerheden.

In de kern is het de vraag of we proberen zoveel mogelijk medewerkers actief te houden voor de arbeidsmarkt? Middels de inzet van alfahulp (momenteel loopt de schatting uiteen tot ongeveer 40.000 hulpen) of wordt gekozen voor medewerkers in loondienst tegen een veel hoger tarief? Welke keuze dan ook: dit zal leiden tot (groot) verlies van werkgelegenheid ontslagen en zeer waarschijnlijk faillissementen.

Dit dilemma ligt dus momenteel bij de zorgaanbieders op de bestuurlijke tafel. Het leek BTN goed u hiervan deelgenoot van te maken. BTN vraagt u in ieder geval aan de onzekerheid een einde te maken door helderheid te scheppen.

Oplossingsrichting BTN

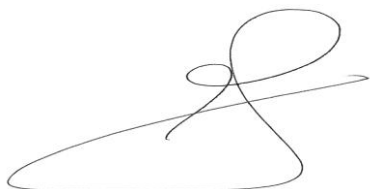
Het werk dat door de dienstverleners aan huis wordt verricht, voorziet in een grote behoefte. Het rapport van de commissie geeft dat ook aan. Het beleidsuitgangspunt dat iedereen zo lang mogelijk in z'n eigen thuissituatie moet kunnen blijven wonen, is feitelijk alleen uit te voeren door te voorzien in huishoudelijke ondersteuning. Aandachtsgebieden hierbij zijn:

- Met de kostprijs van arbeid (premiedruk en aansturing) kunnen aanbieders daar niet altijd personeel voor leveren aan gemeenten. BTN is van mening dat werknemers in de zorg moeten kunnen rekenen op een fatsoenlijk pakket arbeidsvoorwaarden. Als gemeenten niet bereid zijn of niet kunnen voldoen aan het betalen van een tarief dat recht doet aan deze uitgangspunten is de enige oplossing het goedkoper maken van arbeid van deze groep medewerkers. Dat zou onderdeel moeten uitmaken van de nieuwe plannen rond de wijziging van het belastingstelsel om de premiedruk op deze salarissen te verlagen;
- Tot die tijd zouden de bestaande alfahulpconstructies gehandhaafd kunnen worden maar zouden nieuwe initiatieven onmogelijk gemaakt moeten worden;
- Daarnaast zou de huidige HHT verlengd moeten worden en zou uitgebreid dienen te worden naar een brede toepassing in het sociale domein.

Bij juiste keuzes zou dit in de toekomst kunnen leiden naar een betaalbare ondersteuning van cliënten door medewerkers in loondienst. Een duidelijke winst voor maatschappij, cliënten en medewerkers. Laten we daar in gezamenlijkheid voor gaan!

Uiteraard sta ik open om met u van gedachten te wisselen over dit mijn inziens lastige dossier.

Met vriendelijke groet,
Namens BTN

J.C. (Jan) Verschuren MBA
Bestuurder